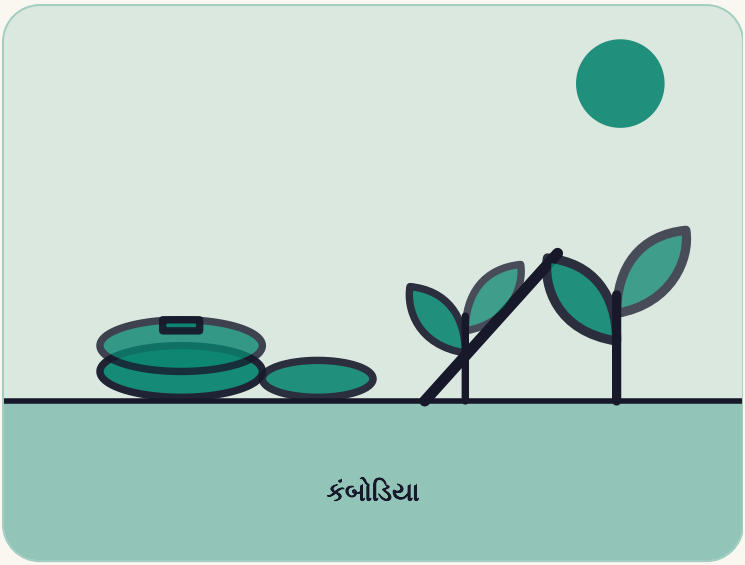

કંબોડિયા

જે બાળ સૈનિક હવે સુરંગો ખોદી કાઢે છે

કંબોડિયાનો એક ભૂતપૂર્વ ખ્મેર રૂજ બાળ સૈનિક હવે હાથથી બારૂદી સુરંગો હટાવે છે અને યુદ્ધથી ઘાયલ બાળકોની સંભાળ રાખે છે.

ક્યાં સીમ રીપ

કોણ આકી રા, એક ભૂતપૂર્વ બાળ સૈનિક જે સુરંગ-નિવારક બન્યા, અને તેમણે અપનાવેલાં બાળકો

ક્યારે 1975 થી આજ સુધી

4 મિનિટનું વાંચન

પ્રકરણ પહેલું

વાર્તા

આકી રાને બરાબર ખબર નથી કે તેઓ ક્યારે જન્મ્યા. તેમનાં માતા-પિતાને ખ્મેર રૂજે મારી નાખ્યાં, જે શાસને કંબોડિયા પર 1975 થી 1979 સુધી રાજ કર્યું. તેઓ તેની એક છાવણીમાં ઊછર્યા અને બાળ સૈનિક બન્યા. બાળપણમાં તેમણે બારૂદી સુરંગો બિછાવી.

પછી તેઓ વિયેતનામી સેનાની બાજુએ લડ્યા, અને પછી કંબોડિયાની પોતાની સેનાની બાજુએ. તેઓ સુરંગો બિછાવતા રહ્યા. તેમના પોતાના કથન મુજબ, એક દિવસ તેમને એક ખેતરમાં સુરંગો બિછાવવાનો આદેશ મળ્યો. તેના બદલે તેમણે ઓછામાં ઓછી 50 સુરંગો એક ખાડામાં દાટી દીધી. તેમણે નક્કી કર્યું કે તેઓ પોતાનું જીવન સુરંગો હટાવવામાં વિતાવશે.

> હું એ બધું ભૂલી શકતો નથી.
>
> આકી રા, પોતે બિછાવેલી સુરંગો વિશે, Christian Science Monitorને

એક લાકડી અને ખાલી હાથ

1990ના દાયકામાં સંયુક્ત રાષ્ટ્રે તેમને સુરંગો સાફ કરતાં શીખવ્યું. પછી તેઓ એકલા આગળ વધ્યા, એક છરી, એક કોદાળી અને એક લાકડી સાથે. તેઓ સુરંગ તરફ સરકીને પહોંચતા, તેની બાજુ ટૂંપતા, અને હાથથી તેને બહાર કાઢતા. તેમણે ત્યાં સુરંગો હટાવી જ્યાં ગામલોકોએ કહ્યું, અને ત્યાં પણ જ્યાં તેમણે પોતે ક્યારેક બિછાવી હતી.

તેઓ નિષ્ક્રિય કરેલી સુરંગો ઘરે રાખતા. પ્રવાસીઓએ તેમના વિશે સાંભળ્યું અને જોવા આવવા લાગ્યા. 1999 સુધીમાં તેઓ જોવા માટે એક ડૉલર લેતા હતા. તે જ કંબોડિયા લેન્ડમાઇન મ્યુઝિયમ બન્યું.

ગામોમાં તેમને સુરંગોથી ઘાયલ કે એકલાં છૂટી ગયેલાં બાળકો પણ મળ્યાં. તેઓ તેમને ઘરે લઈ આવ્યા. બે ડઝનથી વધુ બાળકો તેમની અને તેમની પત્ની સાથે રહ્યાં છે. મ્યુઝિયમના પૈસા તેમના ખાવા, કપડાં અને શાળા પાછળ વપરાય છે.

50,000

સુરંગો જે તેમના કહેવા મુજબ તેમણે 1992 થી હટાવી, તેમનો પોતાનો દાવો

9.5 મિલિયન

ચોરસ મીટર જે તેમના જૂથે 2008 થી સાફ કર્યા, Humanity & Inclusion મુજબ

300

કંબોડિયામાં બારૂદી સુરંગોથી માર્યા ગયેલા કે ઘાયલ થયેલા લોકો, જાન્યુઆરી 2006 થી ઑગસ્ટ 2007

પ્રશંસા અને શંકા

મોટાં સુરંગ-નિવારક જૂથોને તેમની પદ્ધતિઓ હંમેશાં ગમી નહીં. તેઓ કોઈ રેકોર્ડ રાખતા નહોતા, અને તેમની પાસે કોઈ ઔપચારિક શિક્ષણ નહોતું. એક જૂથ, HALO Trust, ના એક મેનેજરે કહ્યું કે આકી રા પોતાનો પ્રચાર કરે છે.

કંબોડિયાના સુરંગ સત્તામંડળના એક અધિકારીએ કહ્યું કે તેઓ તેમની પ્રશંસા કરે છે. તે જ અધિકારીએ કહ્યું કે તેમને ઘણી ફરિયાદો મળી છે.

અધિકારીઓએ તેમને 2001 અને 2006માં લાઇસન્સ વિના સુરંગો હટાવવા બદલ થોડા સમય માટે જેલમાં રાખ્યા. 2008માં તેમના જૂથને પૂરું પ્રમાણન મળ્યું. 2018માં તેમને પરવાનગી વિના નિષ્ક્રિય હથિયારો બતાવવા બદલ પકડવામાં આવ્યા, અને મ્યુઝિયમ ત્રણ મહિના બંધ રહ્યું.

આકી રા કહે છે કે તેમને દુઃસ્વપ્નો આવે છે, અને મોટા અવાજો તેમને ડરાવે છે. કંબોડિયાને આશા હતી કે તે 2025 સુધીમાં સુરંગ-મુક્ત થશે. તેણે આ લક્ષ્ય ત્રણ વાર લંબાવ્યું છે.

ક્યારે શું થયું

- **1975** કંબોડિયામાં ખ્મેર રૂજ સત્તા પર આવે છે.
- **1979** વિયેતનામી સેના ખ્મેર રૂજને હાંકી કાઢે છે. આકી રાને તેમની સેનામાં લઈ લેવાય છે.
- **1999** આકી રા પોતાની નિષ્ક્રિય સુરંગો જોવા માટે એક ડૉલર લેવાનું શરૂ કરે છે.
- **2008** તેમના જૂથને સુરંગ-નિવારક સંસ્થા તરીકે પૂરું પ્રમાણન મળે છે.
- **2018** મ્યુઝિયમના પ્રદર્શન બદલ તેમને પકડવામાં આવે છે. મ્યુઝિયમ ત્રણ મહિના બંધ રહે છે.

પ્રકરણ બીજું

આ વાર્તા ખાસ કેમ છે

એક બાળક, જેની પાસે સુરંગો બિછાવડાવાઈ, તેણે પોતાનું જીવન તેમને કાઢવામાં વિતાવવાનું પસંદ કર્યું. આ કહાણી તેમને સંત બનાવતી નથી. તે એવા માણસને બતાવે છે જે પોતે જેમાં સામેલ હતો તેની ભરપાઈ કરવાનો પ્રયાસ કરે છે.

નિષ્ણાતો તેમની પદ્ધતિઓ પર શંકા કરે છે, અને તેમના આંકડા તેમના પોતાના દાવા છે. તેમ છતાં ગામલોકોએ તેમની મદદનું સ્વાગત કર્યું, અને મ્યુઝિયમના પૈસા બાળકોના ખાવા અને શાળામાં વપરાય છે.

અમારો મત

કેટલાક લોકો ભયાનક ભૂતકાળનો જવાબ રોજ એ પસંદ કરીને આપે છે કે થોડું નુકસાન પાછું ઠીક કરે.

પ્રકરણ ત્રીજું

આપણે શું શીખી શકીએ

1 જે થઈ શકે તેની ભરપાઈ કરો

આકી રા એવી જગ્યાએ સુરંગો હટાવે છે જ્યાં તેમણે પોતે ક્યારેક બિછાવી હતી.

આ અજમાવો: જો તમે નુકસાન કર્યું હોય, તો તેનો થોડો ભાગ સુધારવાનો રસ્તો શોધો.

2 તમારી પાસે જે છે તેનાથી શરૂ કરો

તેમણે એક છરી, એક કોદાળી અને એક લાકડીથી શરૂઆત કરી.

આ અજમાવો: હાથમાં હોય તે સાધનોથી શરૂ કરો, અને કરતાં કરતાં શીખો.

3 ટીકાકારોને સાંભળો

મોટાં સુરંગ-નિવારક જૂથોને તેમની પદ્ધતિઓ પર શંકા હતી, અને પછી તેમને સત્તાવાર પ્રમાણન મળ્યું.

આ અજમાવો: ટીકાને ગંભીરતાથી લો, અને તમારું કામ સુધારો.

4 જેમને નુકસાન થયું તેમની સંભાળ રાખો

તેઓ સુરંગોથી ઘાયલ કે એકલાં છૂટી ગયેલાં બાળકોને ઘરે લઈ આવ્યા.

આ અજમાવો: માત્ર હેતુની નહીં, ઘાયલ થયેલા લોકોની પણ સંભાળ રાખો.

સાથે લઈ જવા જેવો એક વિચાર

ભૂતકાળ પલટાવી શકાતો નથી, પણ માણસ પસંદ કરી શકે છે કે આગળ શું કરવું.

સ્રોત (અંગ્રેજીમાં)

The Christian Science Monitor
A former Cambodian boy soldier defuses his past (Annie Linskey, 2008)

Humanity & Inclusion US
Dedicating his life to mine clearance: the journey of Aki Ra, a former child soldier (2023)

Wikipedia
Aki Ra

હકીકત-ચકાસણી નોંધ: સ્રોતો મુખ્ય કહાણી પર સહમત છે. તે અંશતઃ આકી રાના પોતાના કથન પર આધારિત છે, જેને Christian Science Monitor “કેટલીક જગ્યાએ ધૂંધળું અને અસંગત” કહે છે. તેમની ઉંમર: Wikipedia કહે છે કે તેમનો જન્મ લગભગ 1970માં અથવા કદાચ 1973માં થયો; Humanity & Inclusion કહે છે કે તેમના ઓળખપત્રમાં 1 જાન્યુઆરી 1975 છે અને તેઓ કહે છે કે તેઓ 50 વર્ષના છે; કહાણી કોઈ ઉંમર આપતી નથી. બાળ સૈનિક: Humanity & Inclusion કહે છે કે તેમણે પહેલી સુરંગો 5 કે 6 વર્ષની ઉંમરે બિછાવી; Monitor કહે છે કે તેઓ અનાથ અને બાળ સૈનિક હતા; Wikipedia કહે છે કે તેમનાં માતા-પિતાને ખ્મેર રૂજે મારી નાખ્યાં અને તેઓ છાવણીમાં ઊછર્યા; કહાણી માત્ર એટલું કહે છે કે તેમણે બાળપણમાં સુરંગો બિછાવી. Monitor કહે છે કે તેમણે સુરંગો ક્યારેક પ્રાણીઓને મારવા અને ક્યારેક ગામલોકોને મારવા બિછાવી; કહાણી આ વિગત દોહરાવતી નથી. દાટેલી સુરંગો: ખેતરમાં સુરંગો બિછાવવાનો આદેશ મળવો અને ઓછામાં ઓછાં 50 ઉપકરણો ખાડામાં દાટી દેવાની વાત માત્ર Humanity & Inclusionના લેખમાં આકી રાના પોતાના કથનમાંથી આવે છે; અમને સ્વતંત્ર પુષ્ટિ મળી નથી, તેથી કહાણી કહે છે “તેમના પોતાના કથન મુજબ”. સંયુક્ત રાષ્ટ્રની તાલીમ: Monitor 1994 કહે છે; Wikipedia કહે છે કે તેમને 1991માં સંયુક્ત રાષ્ટ્ર સાથે સુરંગ-નિવારકનું કામ મળ્યું અને તેમણે 1992માં છોડ્યું; કહાણી માત્ર “1990ના દાયકામાં” કહે છે. 1979માં વિયેતનામી સેનામાં જોડાવું Monitor અને Humanity & Inclusion પરથી છે. પદ્ધતિઓ (લાકડી, હાથ, કોઈ રેકોર્ડ નહીં, કોઈ ઔપચારિક શિક્ષણ નહીં) Monitor પરથી છે; છરી અને કોદાળી Wikipedia પરથી છે. 1999માં એક ડૉલરની ફી અને ઘરમાં રાખેલો સંગ્રહ Wikipedia પરથી છે; Monitor કહે છે કે તેમણે 2008 પહેલાં લગભગ દસ વર્ષ અગાઉ પોતાના ઘરમાં એક અનૌપચારિક મ્યુઝિયમ ખોલ્યું. બાળકો: Wikipedia કહે છે કે તેઓ બે ડઝનથી વધુ બાળકોને ઘરે લાવ્યા અને મ્યુઝિયમના પૈસા તેમની સંભાળમાં જાય છે; તે એમ પણ કહે છે કે મ્યુઝિયમના રાહત કેન્દ્રમાં 29 બાળકો રહે છે, જે ગણતરી સમય સાથે બદલાય છે, તેથી કહાણી કહે છે બે ડઝનથી વધુ. સંખ્યાઓ: 1992 થી 50,000 સુધી સુરંગો હટાવવાનો દાવો આકી રાનો પોતાનો છે (Wikipedia); 2008 થી સાફ કરાયેલા 9.5 મિલિયન ચોરસ મીટર (લગભગ 2,350 એકર) Humanity & Inclusion પરથી છે, જે તેમના જૂથને ટેકો આપે છે; જાન્યુઆરી 2006 થી ઑગસ્ટ 2007 વચ્ચે સુરંગોથી 300 મૃત્યુ કે ઈજાઓ Monitor પરથી છે, જે એક કંબોડિયન પીડિત-માહિતી પ્રણાલીને ટાંકે છે. પ્રશંસા અને ટીકા: HALO Trustના મેનેજરની ટિપ્પણી અને કંબોડિયન અધિકારીની મિશ્ર ટિપ્પણીઓ Monitor (2008) પરથી છે, અને કદાચ હવે તેમના કામનું વર્ણન ન કરતી હોય. 2001 અને 2006ની જેલ, તેમના જૂથનું 2008નું પ્રમાણન અને 2018ની ધરપકડ તથા ત્રણ મહિનાની બંધી માત્ર Wikipedia પરથી છે. દુઃસ્વપ્નો અને મોટા અવાજો Monitor પરથી છે; 2025નું સુરંગ-મુક્ત લક્ષ્ય, જે ત્રણ વાર લંબાવાયું, Humanity & Inclusion (2023) પરથી છે.

Wikipedia કહે છે કે ડિસેમ્બર 2024માં તેમણે પોતાનું જૂથ છોડી નવી સંસ્થા શરૂ કરી; કહાણી આ છોડી દે છે. Asia Society અને SOFREPનાં પાનાં ખૂલી શક્યાં નહીં (403). પિન સીમ રીપ બતાવે છે. “અમારો મત” વાળી લીટીઓ અમારું પોતાનું અર્થઘટન છે. બાકીનું બધું ઉપરના સ્રોતોમાંથી છે.